विशिष्टीकरण तालिका, २०८०

सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन (७५ प्रतिशत)

विषय : अर्थशास्त्र (कक्षा १०) **समयः ३ घण्टा**

एकाइ	क्षेत्र/एकाइ	कार्यघण्टा	ज्ञान			बोध			प्रयोग			उच्च दक्षता			जम्मा अङ्कभार			जम्मा अङ्क
			अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	अति छोटो	छोटो	लामो	
१.	लागत तथा आय वक्ररेखाहरु	८				१			१	१					२	५		७
२.	उत्पादनको मूल्य निर्धारण	५	१										१		१	५		६
३.	उत्पादनका साधनको मूल्य निर्धारण सिद्धान्त	११				१	१								१	५		६
४.	मुद्रा, बैङ्किङ तथा गैरबैङ्किङ वित्तीय संस्था	१२	१			१					१				२		८	१०
५.	सार्वजनिक वित्त	१०	१											१	१		८	९
६.	विकास अर्थशास्त्र	१०	१	१											१	५		६
७.	अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार	९	१			१				१					२	५		७
८.	नेपालमा आर्थिक योजना	७					१									५		५
९.	अर्थशास्त्रमा तथ्याङ्कशास्त्र	१४	१				१			१					१	१०		११
१०.	तथ्याङ्कीय औजार	१०												१			८	८
	जम्मा	९६	६	१		४	३		१	३	१		१	२	११	४०	२४	७५

Curriculum Development Centre

प्रश्नका प्रकारहरू

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने प्रश्न सङ्ख्या	अङ्कभार
अति छोटो उत्तर आउने प्रश्न	११	११
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	८	४०
लामो उत्तर आउने प्रश्न	३	२४
जम्मा	**२२**	**७५**

द्रष्टव्य :

- अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू १ अङ्कका हुने छन् र यस्ता प्रश्न ११ ओटा हुने छन् ।
- छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू ५ अङ्कका हुने छन् र यस्ता प्रश्न ८ ओटा हुने छन्, साथै एकाइ ३ र ६ बाट थप एक एकओटा वैकल्पिक प्रश्नहरू सोधिने छ ।
- लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू ८ अङ्कका हुने छन् र यस्ता प्रश्न ३ ओटा रहने छन् साथै एकाइ १० बाट थप एउटा वैकल्पिक प्रश्न सोधिने छ ।
- सकेसम्म हरेक एकाइबाट धेरै विषयवस्तुहरू समेट्ने गरि प्रश्नपत्र निर्माण गर्नुपर्ने छ ।
- ज्ञान तहमा पूर्णाङ्कका २० प्रतिशतमा नबढ्ने गरी, उच्च दक्षता तहमा २० प्रतिशतमा नघट्ने गरी र अन्य तहमा आवश्यकतानुसार प्रश्न रहने छन् ।
- सबै तहमा विषयको प्रकृति र आवश्यकतानुसार अति छोटा, छोटा र लामा प्रश्न रहने छन् । सबै तहमा सबै खालका प्रश्न रहनुपर्ने अनिवार्यता हुँदैन । उच्च दक्षताअन्तर्गत विश्लेषण, मूल्याङ्कन र सिर्जनात्मक तहका प्रश्न रहने छन् ।

आन्तरिक मूल्याङ्कन (२५ प्रतिशत) का आधार

क्र.स.	मूल्याङ्कनका आधार	अङ्कभार
१.	सहभागिता (उपस्थिति र सिकाइ क्रियाकलापमा सहभागिता तथा सक्रियता) [Participation]	३
२.	त्रैमासिक परीक्षा (Trimester)	६
३	प्रयोगात्मक तथा परियोजना कार्य (Practical and Project Work)	१२
४.	परियोजना कार्यको मौखिक अन्तर्वाता (Viva)	४
जम्मा		**२५**

Curriculum Development Centre

नमुना प्रश्नपत्र, २०८०

विषय: अर्थशास्त्र

कक्षा : १०

पूर्णाङ्क: ७५ **समय : ३ घण्टा**

दिइएका निर्देशनका आधारमा मौलिक शैलीमा सिर्जनात्मक उत्तर दिनुहोस् । दायाँ किनारामा दिइएको अङ्कले पूर्णाङ्कलाई जनाउँछ ।

Curriculum Development Centre

समूह 'क' (Group 'A')

तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् । **11x1 =11**

(Write very short answer to the following questions.)

1. अल्पकालीन उत्पादन प्रक्रियामा प्रयोग भएका स्थिर साधनहरूमा गरिएको खर्चको जोडलाई के भनिन्छ ? (What is the addition of expenditure incurred on fixed factors used in the short-run production process?)

2. कुनै वस्तुको तेस्रो र चौथो एकाइ विक्री गर्दा कुल आय क्रमशः रु. 18 र रु.24 प्राप्त हुन्छ भने चौथो एकाइको बिक्रीबाट प्राप्त सीमान्त आय पत्ता लगाउनुहोस् । (If the total revenue is Rs.18 and Rs.24, respectively when selling the 3rd and 4th unit of a commodity, find the marginal revenue from the sale of the 4th unit.)

3. एकाधिकारको बजारका दुई विशेषता उल्लेख गर्नुहोस् । (Mention two characteristics of a monopoly market.)

4. मूल्यस्तर वृद्धि हुँदा वास्तविक ज्यालामा कस्तो असर पर्छ ? (What is the effect on real wages when price level increases ?)

5. वस्तु विनिमय प्रणालीका कुनै दुई कठीनाइ लेख्नुहोस् । (Write any two difficulties of barter system.)

6. कस्तो किसिमको मुद्रालाई अपरिवर्तनीय पत्र मुद्रा भनिन्छ ?(What type of money is called inconvertible paper money?)

7. प्रत्यक्ष करका कुनै दुई उदाहरण लेख्नुहोस् । (Write any two examples of direct tax.)

8. इतिहासको भौतिकवादी व्याख्या आर्थिक विकासको कुन सिद्धान्तसँग सम्बन्धित छ ? (With which theory of economic development the materialist interpretation of history is associated ?)

9. अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारको तुलनात्मक लागतको सिद्धान्त कसले प्रतिपादन गरेका हुन् ? (Who propounded the Comparative Cost Theory of International Trade?)

10. कुनै एउटा देशले विश्वका बाँकी देशहरूसँग कुनै निश्चित समयावधिमा गर्ने दृष्य वस्तुहरूको आयातभन्दा निर्यात बढी भएको अवस्थालाई के भनिन्छ ? (What is the situation in which a country's exports of visible goods exceed its imports with the rest of the world in a certain period?)

11. तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने दुई विधिहरू उल्लेख गर्नुहोस् । (Mention two methods of collecting data.)

समूह 'ख' (Group 'B')

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् । **8x5 =40**

(Write short answer to the following questions.)

12. दिइएको तालिकाको खाली ठाउँमा उपयुक्त मानहरू भर्नुहोस् र तिनका आधारमा औसत आय र सीमान्त आय वक्ररेखा एउटै रेखाचित्रमा रचना गर्नुहोस् । (Fill the appropriate value in the blank spaces of the given table then construct AR and MR curves in a single diagram.) **[2+3]**

एकाइ(Q)	*कुल आय (TR)*	*औसत आय (AR)*	*सीमान्त आय (MR)*
1		*6*	
2	*10*		
3			*2*
4		*3*	
5			*–2*

13. तालिकालाई विचार गर्नुहोस् र तल दिइएका प्रश्नहरू समाधान गर्नुहोस् । (Consider the table and answer the following questions):

वस्तुको बजार मूल्य (रु/के.जी.) [Market Price of the Commodity (Rs. /Kg.)]	वस्तुको बजार माग परिमाण (के.जी.मा) [Market Demand of the Commodity (in Kg.)]	वस्तुको बजार पूर्ति परिमाण (के.जी.मा) [Market Supply of the Commodity (in Kg.)]
1	10	2
2	8	4
3	6	6
4	4	8
5	2	10

a. दिइएको तालिकाका आधारमा वस्तुको बजार माग र पुर्ति वक्ररेखाहरू एउटै रेखाचित्रमा खिच्नुहोस् । (Draw the market demand and supply curves for the commodity on a single diagram, based on the given table.)

b. रेखाचित्रका आधारमा वस्तुको बजार मूल्य र माग परिमाणका साथसाथै बजार मूल्य र पूर्ति परिमाणबिचको सम्बन्ध पहिचान गर्नुहोस् । (Identify the relationships between market price and quantity demanded, as well as market price and quantity supplied, based on the diagram.)

c. रेखाचित्रका आधारमा पूर्ण प्रतिस्पर्धाको बजारमा वस्तुको बजार माग र बजार पूर्तिबिचको अन्तरक्रिया विश्लेषण गरी सन्तुलित मूल्य र उत्पादन परिमाण पत्ता लगाउनुहोस् । (Based on the diagram, analyze the interaction between the market demand and market supply of the commodity in a perfectly competitive market, and determine the equilibrium price and quantity.)**[2+1+2]**

14. ज्यालाको जीवन निर्वाह सिद्धान्त यसका मुख्य विचारहरूमाथि प्रकाश पार्दै व्याख्या गर्नुहोस् । (Explain the Subsistence Theory of Wages highlighting its main ideas.)

अथवा (OR),

नाफाको अनिश्चितता वहन सिद्धान्तका आधारमा नाफा सिर्जनामा अनिश्चितताको भूमिका व्याख्या गर्नुहोस् । (Explain the role of uncertainty in the profit generation based on the Uncertainty-Bearing Theory of Profit.)

15. आर्थिक विकासका कुनै पाँचओटा सूचकहरूको सूची बनाई व्याख्या गर्नुहोस् । (List and explain any five indicators of economic development.)

अथवा (OR),

नेपालको अर्थव्यवस्थाका कुनै पाँचओटा विशेषताहरूको सूची बनाई व्याख्या गर्नुहोस् । (List and explain any five characteristics of Nepal's economy.)

16. विश्व व्यापार सङ्गठन नेपालको आर्थिक विकासका लागि कसरी लाभदायी हुनसक्छ स्पष्ट पार्नुहोस् । (Clarify how the World Trade Organization (WTO) can be beneficial for the economic development of Nepal.)

17. आर्थिक योजनाका मुख्य अङ्गहरूको व्याख्या गर्नुहोस् । (Explain the main components of an economic plan.)

18. तथ्याङ्क वर्गीकरणका लागि प्रयोग गरिने विभिन्न विधिहरूको चर्चा गर्दै हरेक विधिको व्यावहारिक प्रयोगका अवस्था माथि प्रकाश पार्नुहोस् । (Describe various methods used for classifying data, highlighting the situation of practical applications of each method.)

19. दिइएको तथ्याङ्कलाई वृत्तखण्ड चित्रमा देखाउनुहोस् । (Show the given data in a pie-diagram)

खर्च शीर्षक (Expenditure Heads)	ज्याला (Wages)	सिमेन्ट (Cement)	काठ (Timber)	फलाम (Iron)	बालुवा (Sand)	विविध (Miscellaneous)
खर्च (रु.मा) [Expenditure (in Rs)]	1200	1600	600	800	400	200

Curriculum Development Centre

समूह 'ग' (Group 'C')

तलका प्रश्नहरूको लामो उत्तर दिनुहोस् । **3x8 =24**

(Write long answer to the following questions.)

20. वाणिज्य बैङ्कहरूले नेपालको आर्थिक विकासमा कसरी योगदान पुऱ्याउन सक्छन् व्याख्या गर्नुहोस् । (Explain how the commercial banks can contribute to the economic development of Nepal.)

21. नेपाल सरकारका आयका स्रोतहरूको लेखाजोखा गर्नुहोस् । (Evaluate the sources of government revenue of Nepal.)

22. एउटा विद्यालयमा कक्षा 10 मा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीको अर्थशास्त्र विषयको 75 पूर्णाङ्कको परीक्षामा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कबाट पहिलो वर्गान्तर 0-10 हुने गरी वारम्वारता वितरण तालिका निर्माण गर्नुहोस् र सामान्य अङ्कगणितीय मध्यक गणना गरी नतिजाको व्याख्या गर्नुहोस् । (Construct a frequency distribution table from the marks obtained by class 10 students in economics subject having full marks of 75 with the first class interval as 0-10 and calculate the simple arithmetic mean and interpret the result.)

प्राप्ताङ्क (Obtained Marks): 5, 10, 15, 25, 55, 5, 15, 10, 25, 50, 10, 5, 15, 55, 5, 10, 35, 25, 45, 45, 10, 25, 5, 35, 30, 5, 55, 5, 25, 55 [3+4+1]

अथवा (**OR**),

दिइएको तथ्याङ्कबाट सन् 2020 लाई आधार वर्ष मानेर चालु वर्ष सन् 2023 का लागि लेस्पेयर र पाश्चे विधि प्रयोग गरि मूल्य सूचकाङ्क गणना गर्नुहोस् र नतिजाका आधारमा निष्कर्ष निकाल्नुहोस् । (Construct a Price Index using Laspeyre's and Paasche's method from the given data assuming 2020 as the base year and 2023 as the current year and draw conclusion based on the results.)

वस्तुका किसिम (Types of goods)	आधार वर्ष (Base Year) सन् 2020		चालु वर्ष (Current Year) सन् 2023	
	मूल्य (रु प्रति के. जी.मा) [Price (Rs in Kg)]	परिमाण (के. जी.मा) [Quantity (in Kg)]	मूल्य (रु प्रति के. जी.मा) [Price (Rs in Kg)]	परिमाण (के. जी.मा) [Quantity (in Kg)]
कागती (Lemon)	30	2	40	3
अम्बा (Guava)	40	4	50	5
सुन्तला (Orange)	50	6	60	7
स्ट्रवेरी(Strawberry)	60	8	70	9

[3+3+2]

The end

Curriculum Development Centre